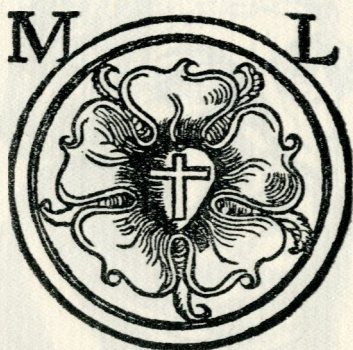

Z-V5

A Zúther-rózsá

IRTA:
VIRÁG JENŐ

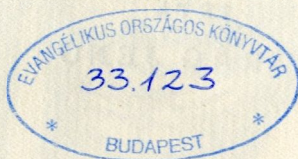

A Zuther-rózsá

IRTA:
VIRÁG JENŐ

BUDAPEST, 1937.

BUDAPEST 1883

A Luther-rózsa eredete.

Nincs a világon egyetlen címer, vagy pecsét annyira elterjedve, mint dr. Luther Mártoné. Az evangélikus ember a világ minden táján találkozhatik hittestvérekkel, akik jelvényül a Luther-rózsát viselik. Méltó erre Luther jelvénye; a reformátor vallásos és művészi ihlettel szinte belesűrítette a keresztyén ember hitvallását.

Ha a Luther-rózsa eredetét kutatjuk, vissza kell nyúlnunk a Luther család régi címerének képéhez, amelyen a pajzs mezőjében két rózsa látható. (1. kép.) A Lutherkutató O. Sartorius, ennek leírásánál többek között a következőket mondja: Jóllehet még nem bizonyították be minden kétséget kizáró módon történeti hitelességgel, hogy a két rózsás címerpajzs volt Luther őseinek a címere . . ., mindazonáltal nem pusztán érdekes, de komoly jelentőséget kell tulajdonítani annak a körülménynek, hogy egyrészt Luther Márton testvére Luther Jakab, másrészt pedig, hogy Luther Márton unokája,

1. kép. A Luther nemzetség címere, a pajzs
mezőjében két fehér rózsával.

János Ernő, valamint ennek fia és unokája az I. és II. Luther János Márton őseik címéreül ismerték azt el. Még ezután kell kimutatni, hogy Luther Márton vajjon a régi címerről elismerte-e, hogy őseitől ered és a rózsát az ősi címerből tartotta-e meg.¹

Ma már legalább is valószínűnek kell elfogadnunk azt a feltevést, hogy Luthernek jelvénye megválasztásához az alapot az ősi címerben látható két rózsa adta.

Tudunk arról, hogy Luther már a reformáció megindítása előtt, 1516. nyarán olyan pecsétgyűrűt használt, mely egy kör által övezett rózsát, szívet és keresztet ábrázolt. A kör felett az M. L. betűk állottak². (2. kép.)

Luther később jelvényét nem csupán egyszerű pecsétnek tekintette, hanem címerének is. Feleségének, Bóra Katalinnak a torgauai városi templomban lévő síremlékén a Bóra család címere mellett a Luther-rózsa címerpajzson látható. Ez a Luther gyermekek által emelt síremlék bizonyítja, hogy Luther Márton a pecsétjében lévő rózsát címerének is tekintette.³

¹ Familienblatt der Lutheridenvereinigung 1928. Mai. 8.

² Leipziger Ill. Ztg. 450 Jahre Luther. Luthers Siegel, von Ficker.

³ Familienblatt der Lutheridenvereinigung 1927. 3. sz.

A Luther-rózsa leírása.

Az ágostai birodalmi gyűlés idején, melyen az ágostai hitvallást felolvasták, Luther Koburg várában időzött, itt várta imádkozva a fejleményeket és innen buzdította az Evangélium híveit kitartásra. Barátai állandóan tájékoztatták a történetekről. Egy ilyen beszámoló levélben, melyet Justus Jonas dr. írt a hitvallás átadásáról, tudósítja Luthert afelől is, hogy a fiatal János Frigyes választófejedelem pecsétgyűrűt szándékozik ajándékozni a reformáció hőségnek.

1530. június 25-én Jonas ezt írta Luthernek: „Legkegyelmesebb ifjú uram az Ön rózsáját gyönyörű kőbe véseti és aranyba foglaltatja. Igen szép pecsét lesz. Ezt Ökegyelmessége személyesen fogja Önnek átadni.⁴

Valószínű, hogy a választófejedelem Nürnbergben megrendelte a gyűrűt, a munka ellenőrzésére pedig Spengler Lázár városi jegyzőt kérte meg. Spengler Lázár, hogy a megbízatásnak teljes megelégedésre tegyen eleget, a munka megkezdése előtt a címer le-

⁴ W. A. Briefwechsel 1602. sz. (W. A. = Luther összes műveinek weimari kiadása.)

írását, vagy rajzát megküldötte Luthernek azzal a kérdéssel, hogy jó lesz-e.

Erre írja Luther válaszul a következő levelet, melynek alapján a gyűrű elkészült:

„Kegyelem és békesség a Krisztusban!

Igen tisztelt kedves jó Uram és Barátom! Mivel tudni óhajtja, hogy pecsétemet jól eltalálta-e, barátilag közlöm önnel elgondolásomat arra vonatkozólag, milyen legyen pecsétem, hogy az jellemezze theológiámat.

A keresztt legyen az első, feketén, szívbe helyezve, ami természetes színű. Ezzel arra akarom magamat emlékeztetni, hogy a Megfeszítettben való hit üdvözít bennünket. Ugyanis csak akkor igazulunk meg, ha szívből hiszünk. (Róm. 10. 10.) Jóllehet a keresztt fekete, mivel megöl s kell, hogy fájjon is, mégis meghagyja a szívet saját színében, nem rontja meg a természetet, t. i. nem öldököl, hanem életben tart. Az igaz ember ugyanis hit által él, mégpedig a Keresztrefeszítettben való hit által.

Ez a szív fehér rózsza közepén legyen annak a kifejezéséül, hogy a hit örömmel, vigasztalással és békességgel ajándékoz meg és egyenesen egy fehér, üde rózsába helyez. Mivel nem olyan békesség és öröm ez, amilyent a világ ad, azért legyen a rózsza fehér

és ne piros. A fehér szín ugyanis a lelkek és az angyalok színe.

Ez a rózsza égszínkék mezőben legyen, mert az ilyen lelki és hitbeli öröm az eljövendő mennyei örömnél kezdete. Ez azonban a lélekben és hitben már most megvan, a reménység által előre izleljük, jóllehet most még nem érzékeljük. A mező körül aranygyűrű legyen; jelezze, hogy ez a mennyei üdvösség örökké tart és nincs vége soha; emellett értékesebb minden örömnél és vagyonnál, amint az arany a legnemesebb és legértékesebb fém.⁵

Krisztus, a mi jóságos Urunk, legyen lelkével amaz eljövendő életre. Amen.

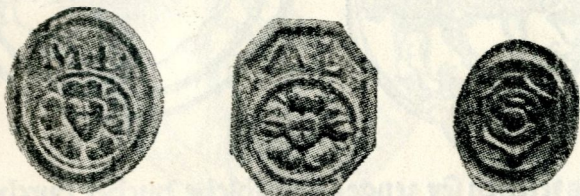
⁵ A zöld rózsalevelekről Luther leírásában nincs ugyan szó, de azon a pecsétgyűrűn, mely e levél alapján készült, valamint a Luther korából származó ábrázolásokon, sőt a legrégibb, az 1516-ból reánkmaradt pecséten is megtalálhatók (lásd képeinket). A Luther korából származó eredeti ábrázolásoknak tehát csak azok a jelvények felelnek meg, melyeken a zöld levelek is megvannak.

A zománcozott Luther-rózsza jelvényeknél az egyes színeket határoló aranyvonalak jelvénykészítési, mesterségbeli okok miatt nem hagyhatók el. Ezek a jelvények többeket félrevezettek s a Luther-rózsza egyes részeit (textil) kézimunkával készített ábrázolásokon is aranszegéllyel látták el, helytelenül. Azok számára, akik a Luther-rózsát oltár-, szószékterítőn, zászlón stb. óhajtják alkalmazni, külön hangsúlyozom, hogy a keresztet, a szívet és a rózsát nem határolja aranszegély. Kizárólag az egész jelvényt körülfogó gyűrű lehet aranszínű.

A gruboki magányból, 1530. július 8-án. ⁶

A választófejedelem Ágostából hazatérőben felkereste Koburg várában Luthert és az értékes ajándékot 1530. szeptember 14-én személyesen adta át. Erről következőképp ír Luther 1530. szeptember 15-én Koburgból Melanchthon Fülöpnek:

„Tegnap megérkezett hozzánk ifjú fejedelmünk Albert gróffal. A vendégek egészen sebtiben és váratlanul leptek meg... A fejedelem arany gyűrűt ajándékozott nekem, de, hogy azonnal lássam, hogy nem arany viselésére születtem, rögtön leesett az ujjamról a földre, mert kissé tág és nem illik az ujjamra.” ⁷

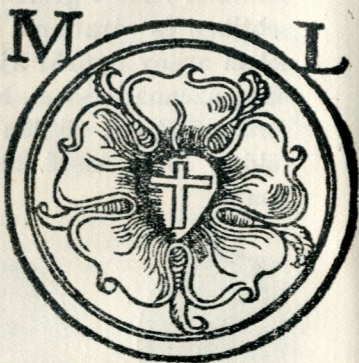
2. kép. Luther pecsétjei az 1516, 1517 és 1530 évekből.

⁶ W. A. Briefwechsel 1628. sz.

(Grubok, Koburg anagrammja, melyet Luther több ízben használ. Enders 8, 88.)

⁷ W. A. Briefwechsel 1719. sz.

A pecsétgyűrűnek Luther korában igen fontos szerepe volt. Akkor még a nép nagyobb része nem tudott írni. Az ilyenek aláírásuk helyett pecséttel hitelesítették az íródeáknak diktált levelet, vagy okmányt. A pecsét használata így általánossá vált az írtudó emberek körében is. Jellemző, hogy nemcsak az okmányokat, hanem a magánleveleket is az aláíráson kívül még pecséttel is ellátták.

Dis zetschen sey zeuge / das solche bucher durch
meine hand gangen sind / den des falsche druckes
vnd bucher verderbens / vleyssigen sich ytzt viel

Gedruckt zu Wittenberg.

3. kép. Luther 1524-i Öszövetség-fordításának
záró-képe.

Luther korábbi könyvein és iratain is több helyütt megtaláljuk a Luther-rózsát, néha más jelvényekkel együtt (lásd képeinket). Az 1524-i Ószövetség fordítás eredetijében a Luther-rózsa a keresztes zászlót tartó bárány jelvényével együtt szerepel (3. kép), mintegy védőjegyük. Aláírása: „Dies Zeichen sei Zeuge, dass solche Bücher durch meine Hand gangen sind, denn des falschen Druckens und Bücher Verderbens fleissigen sich jetzt Viel.”

Az ilyen jel bizonyítja, hogy ezek a könyvek az ő tollából kerültek ki.

4. kép. Luther 1519. Péter-Pál napján Lipszében tartott prédikációját tartalmazó nyomtatvány címlapjáról. Luther címere itt szerepel először nyomtatásban. A rózsát körülfogó gyűrű nyilván a fametszet készítőjének hibájából maradt el, ugyanis Luther 1516-i pecsétjén már megtaláljuk a gyűrűt is.

A Luther-rózsa jelentése.

„A keresztt legyen az első, feketén, szívbe helyezve.”

A keresztt áll a Luther-rózsa közepén.

A keresztről szóló beszéd (I. Kor. 1. 18.) az őskeresztyénség igehirdetésének a középpontja. A keresztről szóló Ige jellemezte első-sorban az őskeresztyéneket és állította szembe őket minden vallással.⁸

Az első keresztyén theológus Pál apostol is igehirdetését a keresztről való beszédnek nevezi. Neki is, mint zsidónak botránkozás volt a keresztt, de mint Krisztus elhívottja, legyőzi a botránkozást és éppen a kereszten ragadja meg az élő Istent. Bár a keresztről szóló Ige bolondság a természetes ember számára, Isten az ő bölcsességét mégis így nyilatkoztatta ki. Istennek kegyelme és bölcsesége az, hogy ez a keresztfeszített Krisztus a Megváltó, akiről bizonytságot tesznek a törvény és a próféták.⁹

Luther is itt találja meg theológiájának középpontját: a kereszthalált szenvedett Krisztusban. Krisztus és keresztt elválaszthatatlanok.

⁸ Holl: Urchristentum und Religionsgeschichte.

⁹ Loewenich: Luthers Theologia crucis.

„...Krisztus az ő szenvedésével nemcsak megmentett minket az ördög, a halál és a bűn hatalmából, hanem példát is adott, hogy szenvedéseinkkel is őt kövessük. Jól lehet a szenvedést és a keresztet nem úgy kell viselnünk, mintha ezáltal üdvözlőnénk, vagy mintha a legcsekélyebb mértékben is érdekemet szerezni, mégis a Krisztus példája szerint kell szenvednünk, hogy hasonlók legyünk Őhozzá. Mert Isten azt határozta, hogy nekünk nemcsak hinnünk kell a megfeszített Krisztusban, hanem vele együtt kell nekünk is szenvednünk és megfeszítettünk. Amint ezt az evangéliumok számos helyén világosan meg is mondja. (Máté 10, 38. 16, 24. Lukács 14, 27). „Aki föl nem veszi az ő keresztjét és úgy nem követ engem, nem méltó énhozzám.”¹⁰

„Istent nem lehet megtalálni másutt, mint a szenvedésekben és a keresztben.”¹¹

Ezzel Luther egyfelől Krisztus keresztjét és szenvedéseit érti, másfelől a keresztyén ember keresztjét. A Krisztus keresztje és a mi keresztünk el nem választhatók egymástól. Istent a szenvedések és a kereszt által (per passiones et crucem) ismerjük meg, mert

¹⁰ M. Luthers Predigten. Ausgewählt von F. Gogarten 290—291. o.

¹¹ W. A. 1. 362. o.

Krisztus keresztje ismerteti meg velünk Istent; de a Krisztus keresztje is csak a keresztet viselő ember előtt világosodik meg. Ezért a keresztyén ember nem tér ki a szenvedések elől, mint a világnak dicsőségre vágyó fiai, hanem azokat Isten szent ajándékainak tekinti, melyeket istenfélelemben vállal.

„Mit tegyünk, ha a bűn és a kísértés ránk támad? Az Irás azt feleli: az Ur a te bűneidet őreá vetette (Ésaiás 53,5-6). Ő legyőzte a Sátánt, amikor az megtámadta. Azt kell mondanod: Így nem nekem kell a halált és az ördögöt legyőznöm, mert Jézus már legyőzte.

Krisztus szenvedését ne vedd pusztán történeti ténynek, hanem higgy abban, hogy a halál, mely engem és téged fojtogat, nem engem és téged öl meg, hanem Krisztust. Hasonlóképp a bűn és a Sátán ellenében is higgy, hogy a végveszedelemben t. i. a halálban, bűnben és szorongattatásokban elmondhasd: Nem nekem kell ezeket viselnem, mert szívemet arra bízom, aki viselte a mi bűneinket. Így tartjuk igazán tiszteletben Krisztus szenvedéseit. Ő maga is ezt kívánta. Egyébként semmit sem segítesz rajta, ha sajnálod őt, hogy elárulták, megostorozták és megfeszítették, – sőt ezzel csak gyalázod és káromolod. Csak akkor helyes az én magatartásom

ha szenvedéseit szívemből áldom és azt mondom: Ha még olyan súlyos bűnöm van is, mégis hiszem, hogy az ő szenvedése súlyosabb, mint az én bűneim, vagy akár az egész világéi is. Mert ha magam akarom bűneimet legyőzni, akkor nem hiszem, hogy ő véghez tudta vinni azt, amiért szenvedett. Ezen az úton csak eltávolodom tőle, vissza – magamhoz.”¹²

Krisztus kereszthordozása és halála mutatja, hogy mibe került a mi megváltásunk.

„A mi Urunk szenvedése mutatja meg igazán, hogy milyen borzalmas a bűnös élet. Keresztyének akarunk lenni, mégis mulatozásokkal és szórakozásokkal töltjük életünket, mintha Krisztus hiába szenvedett volna, vagy mintha nem a mi bűneinkért halt volna meg. Az bizonyos, hogy ha ő a mi bűneinkért hal meg, azt akarja, hogy a bűnök halálra adassanak, hogy mi, akik keresztyének akarunk lenni, egész életünkön át kerüljük a bűnt. Hiszen a bűntől való megváltás oly végtelen nagy áldozatába került a mi Urunknak. De mivel nem gondolunk arra, hogy ez a szenvedés miértünk történt, azért törődünk olyan

¹² W. A. 34 I. 233—234. o. Luther, 1531. ápr. 7. nagypénteken tartott prédikációjából.

keveset a bűneinkkel is... pedig a mi bűneink ölték meg Krisztust.”¹³

„A mi bűneinkért (Róm. 4,25.) — ez azt jelenti, hogy bűneink öreá nehezednek... Krisztus hordozta a bűnt büntetlenül és ő szenvedte el azt a büntetést, amire nem ő szolgált rá. Ezek az Igék túl súlyosak: a szív sem fogja fel, csak akkor, ha a Szentlélek írja bele, úgyhogy bizonyosan tudom, nem vagyok többé bűnös. Mert az, aki nem tartozott volna meghalni, és nem is bűnös, magára veszi mind a bűnt, mind a halált.”¹⁴

A kereszthalált szenvedett Krisztus Luther igehirdetésének és egész theológiájának középpontja. Nem emberi cselekedetek, szertartások, áldozatok, önsanyargatások keltenek az üdvösséghez, hanem a keresztre-feszített Krisztus. A Szentírásnak ezt az üzenetét hirdeti Luther már a 95. tétel előtt is. A „kereszt theológiája” miatt zárták őt ki a pápai nyáj tagjai közül, a Krisztus keresztjére föltekintve vállalta a hitvallónak és a reformátornak a keresztjét. Életének, munkájának, hitének, lelkének, szívének középpontja a kereszt. Ezért középpontja a Luther-rózsának is.

¹³ W. A. 29. 250—251. o. Luther prédikációjából (1529. márc. 27. nagyhét szombatján).

¹⁴ W. A. 17. I. 185. o. Luther prédikációjából (1525. ápr. 16. husvét ünnepén).

A fekete kereszt az ember szívében.

A keresztről szóló Igét a Szentlélek írja szívéünkbe.

„Krisztus szóval hirdeti a kegyelem Igéjét, a Szentlélek pedig valósággal beleírja azt a szívbe. Mindazok, akiknek szívéükben van a kegyelem Igéje, azok a szentek közössége. Azt hallod Krisztustól: Ama vigasztaló pedig a Szentlélek, akit az én nevemben küld az Atya, az mindenre megtanít majd titeket és eszetekbe juttatja mindazokat, amiket mondtam nektek (János 14, 26). Röviden: Abban van a mi üdvösségünk, hogy Krisztus Igéjét halljuk. Ebből a hallásból támad a szentek közössége. Ha ez itt van, akkor többé nem uralkodhatik felettünk a halál, sőt a feltámadásban az életet kapjuk.

Krisztus az Igével vigasztal, a Szentlélek pedig azáltal, hogy szívéünket fogékonnyá teszi. Ő valóban megvilágosít minket. Krisztust az Igét elítélik és eltávozik, megfeszítik, de a Szentlélek az Igét, Krisztust, csupa tüzes nyelvekkel hirdeti és égeti bele szívéünkbe.”¹⁵

¹⁵ W. A. 29. 364—365. o. Luther prédikációjából (1529. máj. 17. pünkösd hétfőjén).

A kereszthordozó szív fehér rózsán.

„A hit örömmel, vigasztalással és békeséggel ajándékoz meg.”

„Ne azon örüljete, ami jelen van, amit megtapasztaltok és megismerhettek. Ugyanis kétféle öröm van. Lehet örülni a láthatóknak. Ez hiábavaló öröm, mert mulandó. A másik öröm a láthatatlanoknak örül, azoknak, amiket nem lehet ésszel megismerni, csak hitben.

5. kép. Luther-rózsa egy 1523-ból való érmen.
Felirata: In silencio et spe erit fortitudo vestra.
Esa. 30. (Csöndességben és reménységben lesztek erősek. Ésaías 30.)

Ez az igazi, örök, maradandó öröm. Amde reménység nélkül nem lehet örülni a láthatatlanoknak... Az apostol azt köti minden keresztyénnek a lelkére, hogy mindig örüljön, de ne a kézzelfogható dolgokon, hanem reménységben. Mert boldogok, akik szomor-

kodnak — a valóságban, mert az ilyenek
ujjonganak — a reménységben. Reménysé-
günk pedig csak úgy lehet, és örömünk is
csak akkor van, ha magunkat teljesen meg-
tagadtuk. Semmink sincsen már, amire vá-
gyódnánk, amiben bízánk és gyönyörköd-
nénk Istenen kívül. Sőt tetejébe, ráadásul
még sok baj is a földre nyom, úgyhogy em-
beri szemmel semmi boldogságban sincsen
részünk. Így jutunk, ha készségesen kitar-
tunk, a reménységre és reménység által
örömhöz.”¹⁶

„Békességet hagyok néktek, az én bé-
kességemet adom néktek; nem úgy adom én
néktek, mint a világ adja (János 14, 27.).
Így búcsúzik Krisztus tanítványaitól. Ez azt
jelenti: ha ti az én Igémet megtartjátok, ha
bennetek lakozom, ha engem megismertek
és másoknak is hirdettek engem, akkor nem
lesz békességetek (e világ szerint). Mert az
Evangélium a kegyelem Igéje, de ugyan-
akkor a kereszt és a harag Igéje: a kegyelemé
Istenhez való viszonyunkban, a kereszté és
haragé a világgal szemben. Mert amint az
Evangélium Isten előtt kegyelmet szerez, úgy
a világ előtt haragot idéz elő. Már Pál apos-
tolt is azzal vádolták, hogy az Ige meghason-

¹⁶ Ficker: Luthers Vorlesung über den Römer-
brief II. 287. o. 11. skk.

lást támaszt (Ap. csel. 24, 5.), de ez nem az Ige vétke, hanem a világé, amely a Krisztus kegyelmét nem akarja elfogadni, hanem saját cselekedetei útján akar célt érni. Ezért mondja Krisztus: békességet hagyok néktek, az én békességemet adom néktek, nem úgy adom én néktek, amint a világ adja. A világ békessége ilyesféle: ha a kisgyermekre ráhagyják, hogy saját akaratát tegye, nem sír. Ha engedik, hogy a világ a Mammont imádja és a világ igazságát nem kárhoztatják, békében van a világ. Azonban — mondja Krisztus — ez nem lehet a ti békességetek, ezzel szemben a kegyelem békessége a tiétek. A világ haraggal sujt benneteket, halálra fognak keresni titeket, nálam azonban békességetek van a kegyelemben. Ezt a békességet adom nektek.”¹⁷

„A belső békesség azt jelenti, hogy Istentől csupa szeretetet és könyörületességet várunk. Ezt én most csak szavakkal hirdetem. De amikor majd a Szentlélek eljön azok által az Igék által, melyeket most szájjal hirdetek, vigasztalni jön: szívéünkbe vési és teljességre juttatja a békességet. Itt látod, mi a Szentlélek műve, amint a hitvallás harmadik része mondja: hiszek a Szentlélekben,

¹⁷ W. A. 29. 362. o.

egy keresztyén anyaszentegyházat, szenteknek közösségét, bűnöknek bocsánatát, testnek feltámadását és az örök életet. Ez a Szentlélek műve.

A Szentlélek munkája: a keresztyén egyház megteremtése, bűnök bocsánatának hirdetése, a testnek halottaiból feltámasztása és örök élet adományozása. Mit jelent, hogy a keresztyén anyaszentegyházat megteremti? Megteremti az olyan emberek közösségét, akik szentek és birtokában vannak a bűnök bocsánatának, a test feltámadásának, az Igének és az örök életnek. Mi által lesz ez a sok ember szentté? Nem hosszú ruhák és csuklyák által. A Sátán így kicsúfolja a Szentlelket, amikor ezeket nevezi szenteknek. A szentségnek sokkal többnek kell lennie. Az a nép szent, amelynek nincsenek bűnei, hanem teljesen tiszta. Ilyen szentség nem támad barátcsuklyák viseléséből, csupán csak úgy, hogy a z e m b e r m e g ú j u l. Ez viszont a Szentlélek munkája.”¹⁸

A kereszthordozó Krisztus megértése olyasvalami, ami nem a testnek, se nem a természetes szívnek a talajából sarjad, hanem

¹⁸ W. A. 29. 363—364. o. Luther 1529. máj. 17. pünkösd hétfőjén tartott prédikációjából.

kell, hogy a Szentlélek ajándékozzon meg vele bennünket.”¹⁹

¹⁹ Calwer III. 197. o. Luther 1529. máj. 16. pünkösd vasárnapján tartott prédikációjából.

6. kép. Luther: *An die Ratherrn...* c. művének címlapja a Luther-rózsával.

„A rózsza égszínkék mezőben legyen.”

Ha földi életünk, akár a rózsza szépsége, mulandó is, a menny boldogsága vár reánk, melynek nincs vége soha, amint a kék mezőt övező gyűrűnek sincs vége.

„Azt reméljük, hogy az üdvösségben olyan kincset találunk, melynek nem pénz és arany a neve, amely más, mint ez a földi élet; annak a reménységünknek a tárgya, amely boldogságot és üdvösséget ad. Mikor? „Amikor Krisztus, a mi életünk megjelenik” (Kol. 3, 4.). De egyelőre, amíg itt élünk, a másik élet rejtve van (Kol. 3, 3.). Míg e jelen élet nyilvánvaló, öt érzékemmel érzem és értelmemmel felfogom, addig ez a másik élet láthatatlan, érzékelhetetlen és értelmemmel nem bírom megmérni.”²⁰

Az eljövendő mennyei öröm már itt kezdődik.

„Látod, hiszen szemeid előtt történik, amint a szántóföldbe elvetik a gabonát, elhal, gyönyörű zöld gabonaszár fejlődik belőle, kalászt hoz, sok gabonaszemmel. Hát Isten ne tudna nekünk is új életet adni? Hiszen ő maga is mondja, és egyenesen erre rendelt bennünket. Az Evangéliumban erre hívott el és a keresztség által erre szenteltettünk meg.

²⁰ W. A. 34. II. 117—118. o. Luther 1531. aug. 19-én tartott prédikációjából.

Mivel ez így van, azért várunk reá, vágyódunk utána (II. Kor. 5, 1—9.) és imádkozunk, hogy eljöjjön az ő országa. Mert mi el akarjuk nyerni azt a kincset, amelyre megkereszteltettünk és amelyről az Evangéliumból hallunk, azt a kincset, amelyért Krisztus vérét ontotta és meghalt (Tit. 2, 13—14.). Ő megígérte nekünk, hogy egykor találkozunk, azért adta az evangéliumot s a jövődő beteljesülés jeléül a keresztséget és a keresztyén nevet. Semmi más nem hiányzik már, mint csupán dicsőségünk kinyilatkoztatása. Nagyszerűen fejezi ki Pál apostol I. Kor. 15, 42-ben: „Elvettetik romlandóságban, feltámasztatik romolhatatlanságban.” Ezt mondja: testünknek a sírba való eltemetésekor hasonló történik ahhoz, amikor a kertben babot ültetünk el, amellet azonban nem arra gondolunk, amit betemetünk földdel, hanem arra, aminek majd ki kell növekednie. A háziasszony nem azért ülteti el a borsószemeket, hogy épen ott legyenek, hanem azért, mert tudja, hogy új száraz növekszenek belőle és új borsót terem. Ezért ülteti el!

Amikor látjuk, hogy egy-egy keresztyén társunkat temetik, nekünk is azt kell gondolnunk és azt kell mondanunk: hadd temessék el a romlandó testet a földbe — romol-

hatatlan test támad majd fel... A testnek minden képzeletet felülmúló dicsőséggel kell feltámadnia, semmi tisztátalanság nem lesz többé rajta, gyönyörűségesebb lesz, mint bármiféle teremtmény. Az ilyen gondolkodás azt jelenti, hogy az üdvösségben reménykedve várunk.”²¹

„Sem a földi, sem az eljövendő életet nem ismeri meg más, csak a keresztyén ember, aki ezt mondja: Isten teremtett engem lelkipásztornak, földművesnek, szolgának, úrnak és így tovább. Mivel Isten műve ez, én derék szolga, úr, földműves, lelkipásztor stb. leszek s ezért azt cselekszem, ami Istennek tetszik. Az ilyen ember élete boldog lesz, nem keserű. Nem zúgolódik. Ezt mondja: Ha gonosz is az élet, az én állásom és munkám jó. Ezenfelül osztályrészülni kapom az örök életet is. A keresztyén ember így viseli az életet jó lelkiismerettel és nyugodt szívvel. Aki ezzel ellentétben van, keserű lesz az élete és ha nem olyan a sora, ahogyan ő szeretné, zúgolódik. Így e földi életét panaszkodással és kedvetlenségben tölti, sőt az örök életet is elveszti. Nem törődik a halál utáni élettel, azt gondolja, hogy úgy kell itt élnie, mint az állatnak, s ha meghal, még ő

²¹ W. A. 34. II. 120—122. o.

7. kép. Luther Nagy-kátéjának címlapja. Fent a bal sarokban látható a Luther-rózsza.

panaszkodik, hogy „nagyon keserves volt az életem.” Miért nem tanulod meg, hogyan kell élni? De a keresztyén ember, még ha szolga is, jókedvű, énekel és teljesíti munkáját. Még ha igazságtalanul szidja is meg ura, nem búsul, mert az örök életet várja. A többiek ellenben ezt az életet azért nem becsülik meg, mert nem birtokuk a földöntúli élet. Ezért semmit sem végeznek igazán szívből. Erről még tovább és hosszasabban kellene prédikálni, de ma elégedjünk meg ennyivel.”²²

„A kék mezőben lévő aranygyűrű azt jelezze, hogy ez a mennyei üdvösség örökké tart s nincs vége soha. Emellett értékesebb minden örömnél és vagyonnál, amint az arany a legnemesebb és legértékesebb fém.”

A Luther-rózsa feliratai.

A Luther-rózsával kapcsolatosan sokszor olvashatjuk ezt a kis verset:

Rózsákon jár Krisztus híve,
Ha keresztet hordoz szíve.²³

Nem tudjuk bizonyosan, vajjon e vers

²² W. A. 34. II. 135—137. o.

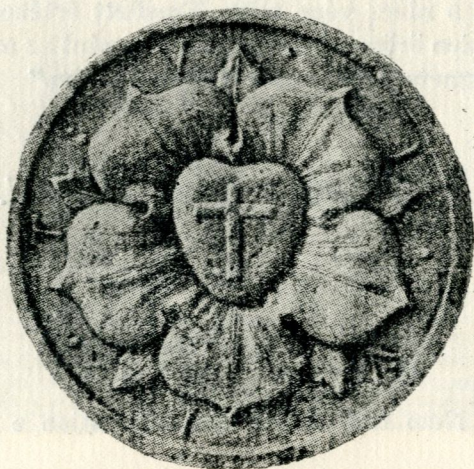
²³ Des Christen Herz auf Rosen geht,
Wenn's mitten unterm Kreuze steht.

magától Luthertől való-e, de annyi bizonyos, hogy az ő gondolatait fejezi ki.

Luther címere mellett más feliratokat is találunk. Ilyen a következő:

V(erbum) D(omini) M(anet) I(n)
Æ(ternum): Az Ur beszéde megmarad
örökké (I. Péter 1, 26.).

A képünkön látható Luther-rózsa Luther házának a főkapujánál, az ú. n. Katalin kapunál köbevésve található. Ezt a kaput 1540-ben készítette Luthernek ajándékuul felesége. Jobb és balfelől a kőből ülőhelyeket képezték

8. kép. A Luther házában lévő ú. n. »Katalin kapu«
Luther-rózsája, körben a VIVIT felírás.

ki és felettük mindkét oldalon megfelelő mennyezeteket (baldachin). A jobboldali kőmennyezet Luther-rózsája körül olvasható ez a felírás: VIVIT. „Erre vonatkozólag dr. Luther Márton azt mondotta: Vivit — ő él, t. i. Krisztus. Ha Ő nem élne, én sem kívánnék élni egyetlen órát sem.”²⁴

Itt kell idéznünk Luthernek egyik asztali beszélgetése alkalmával tett közlését, melyben jelvényét röviden így magyarázza:

Gyűrű	}	jelentése	{	teljes
Rózsa				öröme
Szív				a szívnek
Kereszt				a keresztt által. ²⁵

Luther és címere.

Mindazt, amit Luther címerének megvilágítására és magyarázására előadtunk, a reformátor saját életével pecsételte meg.

Minden keresztyén ember számára a leg súlyosabb keresztet saját bűnei jelentik. Ennek a keresztnak a súlya kényszeríti Luthert a szerzetesi életre, majd pedig az emberi tel-

²⁴ W. A. Tischreden 3435. sz.

²⁵ W. A. Tischreden 3436. sz.

jesítmények csődjének átélése után Isten kegyelmének megragadására. Ezzel a kereszttel harcolja végig az Ember küzdelmeit. Erről a keresztről írja énekét:

**Bűnösök Hozzád kiáltunk,
A mélységből nagy Isten,
Oh hallgass meg, kérünk, ne hagyj
Elveszni bűneinkben.
Ha Te mindazt számba veszed,
Amit vétettünk ellened:
Ki állhat meg előtted?**²⁶

Ennek a mérhetetlenül súlyos tehernek a viselésében nem tudja megnyugtatóni magát saját jócselekedeteivel és érdemeivel (jól-lehet ezekben emberileg gazdag volt), hanem a Krisztus keresztyéhez menekül:

**A jócselekedet, erény
Nem segített énrajtam.
Nem enyhített lelkem sebén,
Bár imát morzsolt ajkam.
Jaj! nem leltem vigasztalást,
Enyészet rémes sírja várt,
S a borzalmas ítélet.**

²⁶ Dunántúli énekeskönyv 349. sz.

De áldom jó Istenemet,
Ki megkönyörült rajtam
S megengedte, hogy fejemet
Hű kebelére hajtsam.
Atyai szívét mutatá
S megmentésemre azt adá,
Ki néki legdrágább volt.²⁷

Luthernek ezenkívül a mérhetetlenül súlyos kereszten kívül még más keresztek is kellett viselnie. Mivel teljes őszinteséggel és komolysággal végigharcolta a keresztyén ember küzdelmeit a bűn és zsoldja, a halál ellen és őszintén megmutatta, hogy minden emberi teljesítmény semmis, ezzel magára vonta a Krisztus keresztje és az Evangélium ellenségeinek, az egyházi hatalmasoknak és a világnak a gyűlöletét. A pápa kiközösítette, a császár birodalmi átokkal sujtotta, bárki megölhette volna anélkül, hogy büntetéstől kellett volna tartania. Luther mindezzel szemben az Isten kezében lévő ember hitével tett bizonyosságot: **„Itt állok, másként nem tehetek.”** Vállalta a keresztet annak a Krisztusnak a keresztjére tekintve, aki így vigasztal: **„E világon nyomorúságtok leszen, de bízzatok, én meggyőztem e világot!”** (János 16, 33.)

²⁷ Dunántúli énekeskönyv 351. sz.

Voltak Luthernek más keresztjei is. Életében sokat nélkülözött, vívódott, betegeskedett, gyászolt, gyilkosokat béreltek fel ellene, állandóan veszélyben volt. A világ felfogása szerint élete igazán nem volt rózsás. Mégis legmélyebb értelme szerint reávonatkozik a Luther-rózsa verse:

**Krisztus híve rózsákon jár,
Ha szívében a kereszt áll.**

Gazdag vigasztalás és erőforrás volt számára a keresztről szóló Ige. Bűneire megtalálta a gyógyulást Jézus Krisztusnak az Isten Fiának vérében, aki megtisztít minket minden bűntől (I. János 1, 7.).

Békesség és öröm járta át szívét, valahányszor átélte Krisztus megváltói kereszt-halálának és feltámadásának erejét.

**Jer, örvendjünk keresztyének,
Jer, énekeljünk vigan.
Gyülekezzünk ifjak, vének,
Az Úr szent hajlékiban,
Ki atyai szeretetből,
Megváltott veszedelmünkből,
Dicsérjük háladással! ²⁸**

²⁸ Dunántúli énekeskönyv 351. sz.

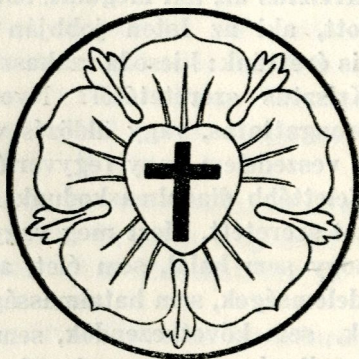
Ellenségeivel szemben, betegségeiben és gyászában is a kereszttviselő Krisztus vigasztalta és erősítette:

„Ha az Isten velünk, kicsoda ellenünk? Aki az ő tulajdon Fiának nem kedvezett, hanem őt mindnyájunkért odaadta, mi módon ne ajándékozna vele együtt mindent minékünk? Kicsoda vádolja az Isten választottait? Isten az, aki megigazít. Kicsoda az, aki kárhoztat? Krisztus az, aki meghalt, sőt, aki fel is támadott, aki az Isten jobbján van, aki esedezik is érettünk: kicsoda szakaszt el minket a Krisztus szeretetétől? Nyomorúság vagy szorongattatás, vagy üldözés vagy éhség, vagy veszedelem vagy fegyver-é? Mindezekben felettébb diadalmaskodunk Az által, aki minket szeretett. Mert meg vagyok győződve, hogy sem halál, sem élet, angyalok, sem fejedelemségek, sem hatalmasságok, sem jelenvalók, sem következendők, sem magasság, sem mélység, sem semmi más teremtmény nem szakaszthat el minket az Istennek szeretetétől, mely vagyon a mi Urunk Jézus Krisztusban.” (Róm. 8, 31-39.)

Igy Luther élete a keresztt alatt bizakodó, örvendező, hitvalló élet. Az ő lelkiületét és életét jellemzi a Luther-rózsa: Akkor leszünk

igazán boldogok, ha szívünkbe fogadjuk a keresztet. Életünk olyan lesz, mintha fehér rózsákon járnánk. Bár földi életünk, a rózsaszépségéhez hasonlóan mulandó, vár reánk a mennyei boldogság, amely végtelen, amint az egész jelvényt körülhatároló gyűrű végtelen.

A szerző kiadása

Fébé-nyomda. Budapest.

